

คำตอบสุดท้าย เลือกนายกฯทางตรง

เจษฎา จัสส:

กรมการเมือง (กมธ.) ปฏิรูปการเมือง หนึ่งในคณะทำงานภายใต้สภาพัฒนาการเมือง (สปช.) ที่มี “อาจารย์สมบัติ ธำรงธัญวงศ์” ประธาน ซึ่งเป็นที่จับตาของสังคมขณะนี้ เพราะมีส่วนสำคัญในการยื่นข้อเสนอปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง

ล่าสุดได้ยื่นข้อเสนอให้มีการเลือกคณะรัฐมนตรีทางตรง เพื่อแยกอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติอย่างชัดเจน แต่ยังคงมีอำนาจในการถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

ซึ่ง “อาจารย์สมบัติ” วิเคราะห์ถึงรากเหง้าของโครงสร้างเดิมที่มีปัญหาเรื้อรัง คือ 1.ระบบที่ สส.เลือกนายกรัฐมนตรีไม่มีความโปร่งใส เนื่องจากการศึกษาพบว่า สส.จำนวนมากมาจากการซื้อเสียง เมื่อเข้าสู่รัฐสภาก็เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีที่จะต้องตอบแทน สส. โดยการจัดสรรงบประมาณลงไปยังพื้นที่ แล้ว สส.จะเก็บส่วนแบ่งในงบประมาณราว 20-30%

อีกทั้งยังมีการซื้อขายตำแหน่งของข้าราชการระดับสูง เพราะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีอำนาจในการแต่งตั้งโดยตรง ส่งผลให้เกิดทุจริตในวงข้าราชการอีกด้วย

2.ระบบรัฐสภาเดิมมีพรรคการเมืองเดียวที่มีเสียงข้างมากเด็ดขาด ควบคุมทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ส่งผลให้กระบวนการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการอภิปรายไม่ไว้วางใจที่เหมือนการเล่นปาที่ ส่วนการถอดถอนของวุฒิสภาก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นกัน

และ 3.การทำหน้าที่นิติบัญญัติของ สส.ขาดประสิทธิภาพ เพราะรัฐบาลสามารถควบคุมเสียง

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์

ข้างมากในรัฐสภา การคัดค้านกฎหมายของ สส.ฝ่ายค้านไม่เคยสำเร็จ

ทั้งนี้ ที่ประชุม กมธ.ปฏิรูปการเมืองเห็นร่วมกันว่าระบบรัฐสภาเดิมไม่สามารถแก้ไขรากเหง้าปัญหาเหล่านี้ได้ จึงประยุกต์หลักแบ่งแยกอำนาจมาใช้ เพื่อให้ฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติจะทำหน้าที่

ในการบัญญัติกฎหมายและตรวจสอบฝ่ายบริหารเท่านั้น

จุดแข็งของการเลือกคณะรัฐมนตรีทางตรง
ได้แก่ 1.ประชาชนสามารถตรวจสอบประวัติของคณะบุคคลที่สมัครเป็นนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี นอกจากนั้นประชาชนที่ไม่ขายเสียงยังสามารถเลือกคณะรัฐมนตรีได้โดยตรง

2.นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทำหน้าที่บริหารเพียงอย่างเดียว เพราะไม่ต้องทำหน้าที่นิติบัญญัติ เนื่องจากระบบเดิมจะต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรปีละ 2 สมัย รวม 8 เดือน

3.รัฐบาลไม่จำเป็นจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ สส.ทำการทุจริต ขณะเดียวกันก็ลดการซื้อสิทธิ ขายเสียง ของ สส.ในพื้นที่ เพราะไม่สามารถไปเรียกผลประโยชน์คณะรัฐมนตรีได้ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีมาจากประชาชน จึงไม่ต้องตอบแทนผลประโยชน์แก่ สส.

4.สร้างเสถียรภาพให้กับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ หากบุคคลในฝ่ายใดกระทำผิดก็ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยไม่ต้องยุบสภา

5.ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถบัญญัติกฎหมายได้ไม่เว้นแม้แต่กฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณ จากเดิมที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้เสนอฝ่ายเดียว และ 6.กมธ.ปฏิรูปการเมืองเสนอให้มีการจัดตั้งศาลคดีการเมืองโดย สส. สามารถส่งคำฟ้องดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำผิด ซึ่งจะมีประสิทธิภาพกว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

ถามว่า การเลือกตั้งคณะรัฐมนตรีโดยตรงจะขัดต่อประเพณีการปกครองของประเทศ โดยเฉพาะประเด็นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะต้องทรงลงพระปรมาภิไธย โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ขณะเดียวกันอำนาจของนายกฯ และรัฐมนตรีที่มาจากประชาชนทางตรงจะกระทบกับพระราชอำนาจหรือไม่ “อาจารย์สมบัติ” อธิบายกระบวนการในขั้นตอนนี้ ว่า “โครงสร้างใหม่นี้ยังคงกำหนดให้

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข โดยใช้พระราชอำนาจนิติบัญญัติผ่านรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านศาล ฉะนั้นผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งสูงสุดในแต่ละฝ่ายจะต้องได้รับการโปรดเกล้าฯ

อย่างไรก็ตาม กมธ.ปฏิรูปการเมืองได้ออกแบบให้นายกรัฐมนตรีรักษาการและคณะรัฐมนตรีรักษาการที่มาจากปลัดแต่ละกระทรวง ทูลเกล้าฯ เพื่อให้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่ง ซึ่งยังคงเป็นไปตามประเพณีการปกครองของประเทศไทย”

“หากเกิดวิกฤตการเมืองขึ้น ระบบนี้จะทำให้ความรุนแรงลดลง เพราะฝ่ายนิติบัญญัติสามารถตรวจสอบ แล้วส่งฟ้องศาลการเมืองได้เลย มันจะมีทางออก ระบบรัฐสภาเดิมไม่มีทางออก ประชาชนเรียกร้องให้ยุบสภา เขาก็ยุบสภา เลือกตั้งใหม่ก็ชนะอีก ทั้งที่ประชาชนอยากให้นายกรัฐมนตรีลาออก แต่ก็เอาออกไม่ได้ ขนาดศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดแล้ว แต่ยังอ้างว่ารักษาการอยู่ ถ้าตั้งโจทก์กับระบบใหม่ที่เสนอ ก็ต้องตอบคำถามกับระบบรัฐสภาเดิมเสียก่อน เพราะระบบใหม่นี้สามารถตรวจสอบ แล้วฟ้องศาลคดีการเมืองตัดสินได้เลย” อาจารย์สมบัติ ชี้ถึงกลไกในการถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาลภายใต้ระบบโครงสร้างใหม่ ที่มีทางออกเมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเข้าสู่ทางตัน

ประวัติศาสตร์การเมืองที่ผ่านมา แม้จะมีการจัดตั้งองค์กรเพื่อวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดตามรัฐธรรมนูญ อย่าง ศาลรัฐธรรมนูญ แต่ประชาชนบางส่วนยังไม่ยอมรับ กรณี “ศาลคดีการเมือง” จะประสบชะตากรรมเดียวกันหรือไม่? อดีตอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) กล่าวว่า หากอำนาจตุลาการในประเทศไทยเชื่อถือไม่ได้ ประเทศนี้เท่ากับล้มละลายแล้ว เพราะศาลคดีการเมืองเสนอให้อยู่ในกระบวนการของศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทั่วโลกยอมรับ แต่วันนี้คนไทยบางส่วน โดยเฉพาะนักการเมืองบอกว่าไม่เชื่อศาลไทย ประเทศไทยจะเหลืออะไร หากไม่ยอมรับในกระบวนการยุติธรรม

“นักการเมืองกลุ่มหนึ่งชอบอ้างแบบนั้น แต่ประชาชนเขาก็ไม่รับ โดยหลักการศาลก็ยังไม่ตัดสินเอาคนผิดเข้าคุกทุกวัน นักการเมืองเวลาได้ประโยชน์บอกดี แต่เสียประโยชน์บอกไม่ดี นี่ก็ต้องไปดูว่าใครเป็นคนพูด ฉะนั้นประชาชนที่ตื่นรู้จะรู้ว่าการพูดแบบนี้เป็นประโยชน์กับประเทศหรือทำลายประเทศ”

นอกจากนั้น “อาจารย์สมบัติ” ยังอธิบายถึง

พัฒนาการของสังคมไทยที่ให้ความสนใจกับการเลือกคณะรัฐมนตรีทางตรง ว่า ขณะนี้จะอ้างว่าประชาชนไม่มีความเข้าใจไม่ได้ แม้กระทั่งการร่วมรายการวิทยุในสัปดาห์ที่ผ่านมา เมื่อทำสำรวจระหว่างการดำเนินรายการพบว่า มีประชาชนเห็นด้วยกับการเลือกคณะรัฐมนตรีทางตรงกว่า 60% เช่นเดียวกับข้อมูลจากกรุงเทพโพลล์ ที่ประชาชนเห็นด้วยกับการเลือกคณะรัฐมนตรีทางตรงเป็นอันดับ 1 (34%) ไม่ต่างจากการสำรวจของนิด้าโพล ที่มีผู้เห็นด้วยประมาณ 72%

“ประชาชนไปไกลกว่าที่เราคิด ศ.บวรศักดิ์ อูรรณโณ ยังบอกเช่นกันว่า ส.ส.ร.1 ปี 2540 การสำรวจครั้งนั้นระบุว่า ประชาชนอยากให้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีทางตรง ขณะที่วันนี้ประชาชนอยากให้เลือกตั้งทางตรงมากขึ้น วันนี้คนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้จะเป็นส่วนน้อย ลองให้สำนักงานสถิติแห่งชาติไปสำรวจคนทั่วประเทศดู” อาจารย์สมบัติ กล่าวทิ้งท้าย ■

ร่างธน.สภักดิ์พรรคการเมือง แคะคืดก็พืดแล้ว

ชื่อชั้นของ “สมบัติ อ่างธัญวงศ์” มีความโดดเด่นในแวดวงการเมืองไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาชัดเจน ไม่เฉพาะการเป็นอธิบดีนิติคำ ผู้เชี่ยวชาญวิชารัฐศาสตร์เท่านั้น แต่อาจารย์สมบัติยังมีบทบาทในการเคลื่อนไหวกับมวลชนตั้งแต่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ปี 2548 จนกระทั่งการเคลื่อนไหวของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่ผ่านมา

ข้อเสนอของอาจารย์สมบัติล้วนแต่เป็นที่สนใจของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและฝ่ายรัฐบาล โดยเฉพาะแง่มุมการต่อต้านการทุจริตของนักการเมือง

การก้าวเข้าสู่สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จึงถูกตั้งข้อสงสัยว่าจะเป็น การเข้ามาเพื่อวางกลไกป้องกันกลุ่มการเมืองเดิม กลับเข้าสู่อำนาจหรือไม่ ซึ่งอาจารย์สมบัติตอบชัดเจนว่า คำถามนี้ต้องได้รับคำตอบ ถามผมว่าจะเข้าร่วม สปช. เพื่อยื่นข้อเสนอต่อกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญให้สกัดพรรคการเมืองหนึ่ง แค่เริ่มต้นคิดก็พืดแล้ว เพราะผมเป็นนักวิชาการ จะต้องแก้ปัญหาโดยเริ่มจาก

การพิจารณาข้อมูลที่มีอยู่จริง ถ้ายังไม่สามารถปรับปรุงระบบเดิมได้ก็ยังคงใช้รูปแบบเก่า

แต่ถ้าแก้ไม่ได้ก็ต้องแสวงหาทางเลือกอื่นในทัศนะของผม ไม่ว่าจะเป็นระบบรัฐสภา การแบ่งแยกอำนาจ หรือจะเป็นรัฐบาลผสม ประเทศต้นแบบของระบบเหล่านี้ล้วนเกิดผลดีทั้งสิ้น ส่วนประเทศอื่นที่นำมาปรับใช้มีทั้งที่ประสบผลสำเร็จและล้มเหลว ฉะนั้นการยื่นข้อเสนอปรับโครงสร้างให้มีการเลือกคณะรัฐมนตรีทางตรงเป็นไปเพื่อระยะยาว ไม่ได้หวังสกัดกลุ่มใด ลองพิจารณาให้ถี่ถ้วน ไม่ว่าจะป็นรัฐธรรมนูญฉบับไหนที่ผ่านการเลือกตั้งก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง

“ผมไม่เคยคิดจะทำ เพราะผมเคารพในสิทธิเสรีภาพของกลุ่มการเมืองต่างๆ ลู้กันไม่ได้ก็แพ้เป็นธรรมดา แต่ไม่ยอมรับหากคนที่เห็นต่างกัน

จะต้องเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน จะฆ่ากันให้ได้ อย่างนี้ไม่ถูก ไม่ใช่การระดมคนให้เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ผมชอบยกตัวอย่างสกอตแลนด์ ประเทศอังกฤษจะขอแยกประเทศ ถ้าเป็นประเทศไทยจะดำ ไร พวกทรยศชาติ แต่ของอังกฤษพอลงประชามติฝ่ายที่เคยแบ่งแยก พอแพ้เขาก็กลับมาทำงานร่วมกันเหมือนเดิม นั่นคือผู้ที่เจริญแล้ว”

“บ้านเรามีพวกแกนนำที่ไม่เจริญ พวกทักษะทำลายชาติ คนเหล่านี้อันตรายต่อประเทศระยะยาว ผมยืนยันว่าเคารพแต่ละฝ่าย จะเป็นพรรคไหนเข้าสู่อำนาจบริหารก็ได้ เว้นอย่าโกงโกงนี้รับไม่ได้”

วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปครั้งนี้ หวังที่จะสร้างกติกาใหม่ที่ทุกฝ่ายยอมรับ คิดว่า “ทักษิณชินวัตร” จะยอมรับกติกาและกลับเข้ามาสู่สังเวียนการเมืองหรือไม่ ? อาจารย์สมบัติ ตอบชัดเจนว่า “ขึ้นอยู่กับว่าจะกลับมารับโทษใหม่ ถ้ากลับมารับโทษ ในลักษณะของสังคมไทย เขาอาจจะได้รับการอภัยโทษ ก็สามารถกลับมาสู่การเมืองได้ หากกฎหมายไม่ได้เขียนห้ามไว้ แต่ถ้ากฎหมายห้ามบุคคลที่มีความผิดลักษณะนั้นก็เข้ามาไม่ได้ กฎหมายสำคัญที่สุด”

แม้ความขัดแย้งในการเมืองไทยจะดำเนินไปกว่าทศวรรษ แต่ราวกับว่าวาทกรรม “ระบอบทักษิณ” ยังคงหลอกหลอนสังคมไทยไม่วางเลือน อาจารย์สมบัติ อธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า ความเชื่อเป็นสิ่งที่เปลี่ยนไม่ได้ ความเชื่อทั้งสองชุดยังคงมีอยู่ ฉะนั้นการเผชิญหน้ายังไม่หมดไป ฝ่ายสนับสนุนก็ยังยอมรับอำนาจทักษิณ พรรค

เพื่อไทยก็ยังอยู่ใต้อำนาจทักษิณ จนประชาชนครหาว่าเป็น “การเมืองหุ่นเชิด” ไม่ว่าจะการแต่งตั้งรัฐมนตรีหรือการลงมติในรัฐสภาก็ต้องถามความคิดเห็นของทักษิณ ไม่ใช่สิ่งที่ประชาชนกล่าวหา แต่เป็นเรื่องจริง ประชาชนเห็นพฤติกรรมเหล่านี้โดยตรง

“พรรคเพื่อไทยเชื่อว่ายังได้ประโยชน์ อะไร

ที่ทำแล้วได้ผล นักการเมืองทำหมด เช่น บุคคล
หนึ่งไม่เคยสนับสนุนหรือเกี่ยวข้องกับทักษิณ แต่
วันหนึ่งต้องการเข้าสู่ระบบการเมืองก็ไปสนับสนุน
ทักษิณ เขาก็ได้ในสิ่งที่ต้องการจริง จุดยืนของ
กลุ่มการเมืองไทยยึดผลประโยชน์เป็นหลัก”

ทั้งนี้ อาจารย์สมบัติ ชี้ว่า วาทกรรมระบอบ
ทักษิณยังคงมีอยู่ ซึ่งวาทกรรมนี้ทวีความรุนแรง
ขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ทักษิณเข้าสู่อำนาจได้ยากขึ้น
โดยเฉพาะอำนาจโดยตรง เพราะกลุ่มคนที่ไม่
เห็นด้วยจะคัดค้านอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม
วันนี้กลุ่มใดจะเข้าเป็นรัฐบาลก็ไม่เป็นสุข เพราะ
หากจะใช้อำนาจมิชอบก็จะมีมวลชนเคลื่อนไหว
คัดค้าน ซึ่งถือว่าเป็นความก้าวหน้าของประชาธิปไตย
ของสังคมไทยก็ได้ แต่จะเรียกว่าดีก็ได้ไม่ได้ เพราะ
ฉุดรั้งพัฒนาการของประเทศในด้านอื่นๆ